

Profilinköpens negativa verkningar?

Text: Tobias Willstedt

Illustrationer: Eleonor Pavlov och Johanna Willstedt Buchholtz

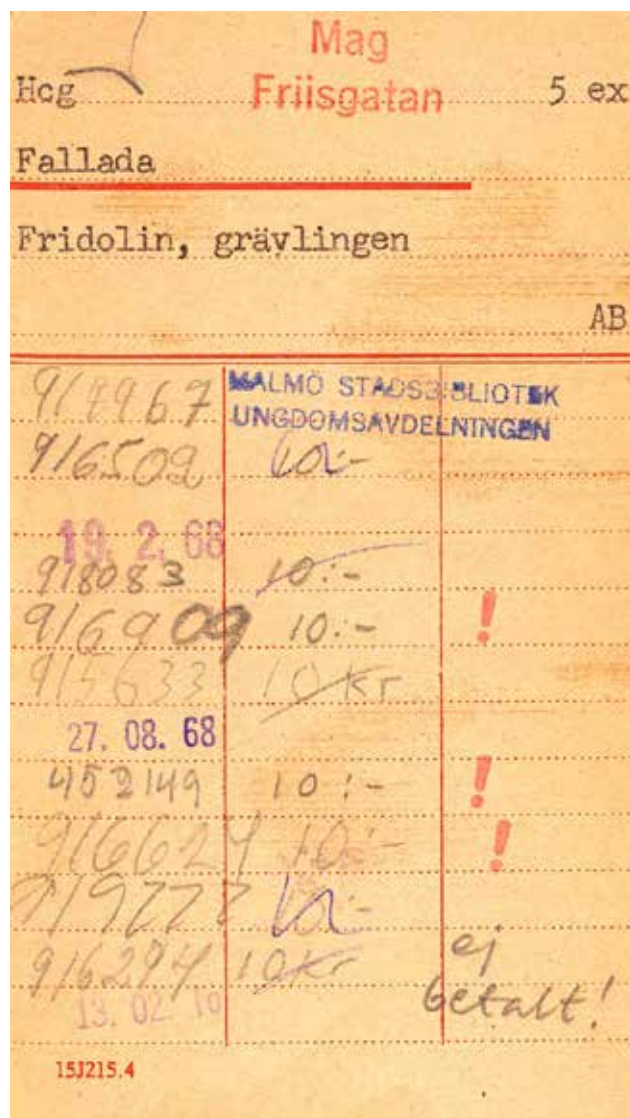
I slutet av 2010 framkom det att Stockholm stadsbibliotek (SSB) skulle låta återförsäljaren Adlibris köpa in 60 procent av den litteratur som biblioteken införskaffar. Nyheten väckte en hel del debatt, främst på de bloggar där det på den tiden förekom en ganska aktiv diskussion om bibliotek – Anna-Stina Takalas blogg bibliobuster.se, Rasmus Fleischers blogg copyriot.se och inte minst på BiS dåvarande blogg bisbloggen.blogspot.se. Men det var också något som uppmärksammades utanför kretsen av närmast sörjande biblioteksarbetare. Till exempel skrev författaren Agneta Klingspor i *Expressen* den 2 januari 2011 en artikel med den talande titeln ”Adlibris mjölkar biblioteken”.

Det var ganska kritiska synpunkter som framfördes i diskussionerna på de bloggar som lyfte frågan. Här är några av de mest betydelsefulla resonemangen:

- Adlibris ägs av Bonniers vilket är Sveriges största förlagsgrupp. Går det att säkerställa att Bonniers utgivning inte blir positivt särbehandlade av Adlibris?
- Med centraliserade inköp så förlorar bibliotekens samlingar sin lokala anpassning.
- Folkbibliotekens urval är en angelägenhet för alla och därför brukar det finnas mediepolicyer som styr urvalet av media vid inköp. Bokåterförsäljare har inte motsvarande policys som kan granskas av medborgaren. Hur följs deras åtagande upp?
- Bibliotekariens kompetens vid inköp av litteratur lyfts ofta fram. Vad säger det att vi låter återförsäljare sköta den biten åt oss? Utarmas i själva verket bibliotekarierna kunskap om litteratur och sitt eget biblioteks bestånd när de låter det här skötas av någon annan?

Till profilinköpens försvar hävdade man att en så stor del av folkbibliotekens inköp ändå var de mest populära ”kioskvärtarna”. Att det handlade om rena rutinjobben för bibliotekarierna att köpa in dem, något som lika gärna kunde läggas på någon annan. En effektivisering som skulle tillåta bibliotekarierna att lägga sin tid på andra, mer kvalificerade uppgifter.

Sedan denna inledande diskussion har det varit ganska tyst om outsourcade inköp. Vissa kommuner valde att köpa urvalstjänster från Adlibris eller konkurrenten BTJ, men många gjorde det inte. Bibliotekens urval har debatterats flera gånger

sedan 2010, och fått stor uppmärksamhet. När Kulturhuset i Stockholms konstnärliga ledare ville flytta ut den rasistiska serieboken *Tintin i Kongo* från biblioteket TioTretton's hyllor ledde det till en infekterad debatt i riksmidia. I sådana situationer ställs de kriterier som leder till att en bok väljs eller väljs bort verkligen till sin spets. Med den insikten borde även frågan om outsourcade inköp lyftas igen, då det inte minst handlar om medborgarens rätt att utkräva ansvar från offentliga institutioner.

I grunden handlar frågeställningarna om bibliotekens urval och bibliotekariens kompetens, vilket kommer fortsätta vara angelägna ämnen. De frågor som lyftes på bibliobuster.se, copyriot.se och bisbloggen.blogspot.se angående outsourcade inköp är fortfarande öppna och obesvarade. När kommer uppföljningen?